

Nr 17

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott, dels o c k i ämnet väckta motioner.

Genom en den 4 januari 1965 dagtecknad proposition, nr 14, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

2) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt;

3) lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen;

4) förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;

5) förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt;

6) förordning angående ändring i förordningen den 5 mars 1948 (nr 85) om försäljningsskatt;

7) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt;

8) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 16 juni 1961 (nr 394) om tobaksskatt;

9) förordning om ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272);

10) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);

dels bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har, såvitt angår förslag till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen, hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet. I övrigt har propositionen hänvisats till bevillningsutskottet.

I samband med propositionen har utskottet behandlat två i anledning av densamma väckta motioner nr 632 i första kammaren av herr Virgin m. fl. samt nr 748 i andra kammaren av herr Cassel m. fl., såvitt angår lag angående ändring i lagen om finansiering av folkpensioneringen. I denna del har motionerna hänvisas till lagutskott samt i övrigt till bevillningsutskottet.

Det vid propositionen fogade förslaget till lag angående ändring i lagen om finansiering av folkpensioneringen är av följande lydelse.

Förslag
till
Lag
angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering
av folkpensioneringen

Härigenom förordnas, att 2—5 §§ lagen den 25 maj 1962 om finansiering av folkpensioneringen skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall, såvitt ej annat följer av vad i andra stycket sägs, envar erlægga folkpensionsavgift för år, då för honom beräknats till statlig inkomstskatt *taxerad* inkomst, under förutsättning att han vid utgången av detta år fyllt minst aderton och högst sextiosex år, att han varit här i riket mantalsskriven för året näst före taxeringsåret samt att han vid tidpunkten för tryckningen av stomme till inkomstlängd för taxeringsåret var svensk medborgare.

Folkpensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret åtnjutit folkpension i form av ålderspension eller förtidspension, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. *Ej heller skall folkpensionsavgift erläggas av den, för vilken den till statlig in-*

Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall, såvitt ej annat följer av vad i andra stycket sägs, envar erlægga folkpensionsavgift för år, då för honom beräknats till statlig inkomstskatt *beskattningsbar* inkomst, under förutsättning att han vid utgången av detta år fyllt minst aderton och högst sextiosex år, att han varit här i riket mantalsskriven för året näst före taxeringsåret samt att han vid tidpunkten för tryckningen av stomme till inkomstlängd för taxeringsåret var svensk medborgare.

Folkpensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret åtnjutit folkpension i form av ålderspension eller förtidspension, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

komstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till tvåtusenyrahundra kronor eller, om han skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser samt den med vilken han skall samtaxeras icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga folkpensionsavgift, den sammanlagda taxerade inkomsten för dem som samtaxeras icke uppgår till tvåtusenyrahundra kronor.

3 §.

Folkpensionsavgift skall utgå med fyra procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt taxerade inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlägga avgift med sammanlagt högst *sexhundra* kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera har en *taxerad* inkomst överstigande *sjutusenfemhundra* kronor, envar påföres pensionsavgift med *trehundra* kronor. Om endast den ene har en *taxerad* inkomst överstigande *sjutusenfemhundra* kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av avgifterna ej överstiger *sexhundra* kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra stycket skall erlägga avgift med högst *sexhundra* kronor.

Folkpensionsavgift må i intet fall utgå med högre belopp än vad som motsvarar summan av tio kronor och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad denna överstiger tvåtusenyrahundra kronor; och skola därvid avgiftspliktiga som samtaxeras anses som en avgiftspliktig samt avgiftsbeloppet fördelas mellan dem i förhållande till varderas taxerade inkomst.

Folkpensionsavgift avrundas i förekommande fall nedåt till närmaste hela krontal.

Folkpensionsavgift skall utgå med fyra procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt *beskattningsbara* inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlägga avgift med sammanlagt högst *ettusentvåhundra* kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera har en *beskattningsbar* inkomst överstigande *femtontusen* kronor, envar påföres pensionsavgift med *sexhundra* kronor. Om endast den ene har en *beskattningsbar* inkomst överstigande *femtontusen* kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av avgifterna ej överstiger *ettusentvåhundra* kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra stycket skall erlägga avgift med högst *ettusentvåhundra* kronor.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Har avgiftspliktig vid taxering till statlig inkomstskatt erhållit sådant särskilt avdrag för väsentligen ned-satt skatteförmåga som avses i 9 § 2 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt, skall vid tillämpning av 2 och 3 §§ med taxerad inkomst avses vad som återstår, sedan den taxerade inkomsten minskats med nämnda avdrag.

Har avgiftspliktig — — — — — före dödsfallet.
Framställning som — — — — — efter dödsåret.
I fråga — — — — — statlig inkomstskatt.

5 §.

Folkpensionsavgift påföres i den kommun, där för den avgiftspliktige beräknats till statlig inkomstskatt taxerad inkomst.

Folkpensionsavgift påföres i den kommun, där för den avgiftspliktige beräknats till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst.

Om debitering — — — — — i uppbördsförordningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966. Äldre bestämmelser gälla dock alltjämt i fråga om folkpensionsavgift, som påföres för år 1966 eller tidigare år.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller huvuddelen av de förslag till omläggning av den direkta och indirekta beskattningen som förutskickats i finansplanen. I propositionen föreslås sålunda

1) *nya skalor för den statliga inkomstskatten:*

a) sänkning av progressionen i inkomstlågerna 20 000—50 000 kr. för gifta och 10 000—50 000 kr. för ogifta,

b) höjning av tudelningsgränsen vid sambeskattningen från omkring 24 500 kr. till omkring 34 000 kr.;

2) *viss schablonisering av kommunalskatteavdraget* vid taxering till statlig inkomstskatt, innebärande skattelättnader för årsinkomster upp till 32 000 kr. för makar och 16 000 kr. för ogift;

3) *ändrade grunder för beräkning av folkpensionsavgift* (f. n. 4 procent av taxerad inkomst, maximiavgift 600 kr.), varigenom avgiften beräknas efter 4 procent av beskattningsbar inkomst och maximeras till 1 200 kr., innebärande lägre avgift för årsinkomster upp till 24 500 kr. för makar och 21 000 kr. för ogift;

4) *nya sjömansskattetabeller* (nu gällande tabeller tillkom genom beslut år 1961), i vilka iakttages de i denna proposition föreslagna lättnaderna i inkomstbeskattningen liksom även de under åren 1962—1964 skedda förändringarna i beskattningen;

5) *höjning av skattepliktsgränsen för förmögenhetsskatten* från nuvarande 80 000 kr. till 100 000 kr.;

6) *höjning av omsättningskatten* (allmänna varuskatten) från 6 till 9 procent, varvid dock näringslivets maskininvesteringar undantages från höjningen;

7) *höjning av bensinskatten* med 5 öre per liter;

8) *höjning av tobaksskatten* med 2 öre per cigarett;

9) *ändringar i punktbeskattningen:*

a) skatten på tandkräm, munvatten o. likn. samt på socker, sirap, spelkort och grammofonvaror slopas,

b) skatten på parfym, kosmetika och choklad, som f. n. tas ut efter i vissa fall 40 procent och i andra fall 65 procent, bestämmes enhetligt till 50 procent.

Reformerna avses träda i kraft den 1 juli 1965 i fråga om den indirekta beskattningen samt den 1 januari 1966 (inkomståret 1966) i fråga om inkomstbeskattningen (inkl. folkpensionsavgiften) och vid 1966 års taxering i fråga om förmögenhetsskatten.

I de likalydande *motionerna I: 632* och *II: 748* har såvitt nu är i fråga hemställts

» —————
B) att riksdagen måtte antaga det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 14 fogade förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen med den ändring, att 3 § får följande lydelse:

3 §.

Folkpensionsavgift skall utgå med fyra procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt *beskattningsbara* inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlagga avgift med sammanlagt högst *åttahundra* kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera har en *beskattningsbar* inkomst överstigande *tiotusen* kronor, envar påföres pensionsavgift med *fyrhundra* kronor. Om endast den ena har en *beskattningsbar* inkomst överstigande *tiotusen* kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av avgifterna ej överstiger *åttahundra* kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra stycket skall erlägga avgift med högst *åttahundra* kronor.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 748.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, har anfört:

Inledning

»Såsom jag förutskickade i finansplanen har jag för avsikt att föreslå vissa reformer på beskattningens område.

Fördelningen mellan direkt och indirekt skatt och skattesystemets utformning har som bekant utretts av den år 1960 tillkallade *allmänna skatteberedningen*, som den 10 juni 1964 avlämnade ett betänkande med förslag till nytt skattesystem (SOU 1964: 25). Förslagets huvudpunkter kan anges som

- a) omvandling för löntagarnas del av de avgifter för socialförsäkringens grundförmåner, som påföres debetsedel, till arbetsgivaravgifter,
- b) lättnader i den direkta beskattningen för enskilda personer,
- c) slopande av energiskatten, den särskilda varuskatten och försäljnings-skatten, samt
- d) höjning av den allmänna varuskatten, som samtidigt omlägges till s. k. mervärdeskatt.

Allmänna skatteberedningens förslag har nu remissbehandlats. Yttranden har inkommit från ett stort antal myndigheter och organisationer. De inkomna yttrandena kommer inom kort att publiceras i serien Statens offentliga utredningar.

Allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag är emellertid icke uttömt med det nu framlagda betänkandet. Bl. a. frågan om utformningen av företagsbeskattningen i egentlig mening kvarstår och behandlas för närvarande av skatteberedningen.

Enligt min mening bör de delar av förslaget till nytt skattesystem som avser socialförsäkringens finansiering genom ökat inslag av arbetsgivaravgifter och den indirekta beskattningens omvandling icke bedömas fristående. För att något så när kunna bedöma verkningarna av de föreslagna åtgärderna torde det vara nödvändigt att se dem i sammanhang med den egentliga beskattningen av företagen. Det framstår då som olämpligt att på detta stadium, när företagsbeskattningen ännu befinner sig under utredning, vidta för företagen och deras anställda så genomgripande och svåröverskådliga åtgärder som skatteberedningens förslag på denna punkt innebär.

Jag är därför icke beredd att nu ta ställning till vad skatteberedningen

föreslagit i fråga om socialförsäkringens finansiering och om den indirekta beskattningens utformning. Till beredningens förslag i övrigt återkommer jag i den följande framställningen.

I finansplanen har jag redogjort för det aktuella budgetläget och för det behov av inkomstförstärkning som föreligger inför 1965/66 års budget. Denna inkomstförstärkning synes kunna erhållas med nuvarande skattesystem. Såsom framgår av finansplanen bör i detta sammanhang komma i fråga en rad åtgärder som å ena sidan innebär en ökning av den indirekta beskattningen men å andra sidan medför lättnader i den direkta beskattningen. Till dessa lättnader kommer de i finansplanen omnämnda höjningarna av barnbidrag och folkpensioner. Den i rådande läge nödvändiga ökningen av statens inkomster kan genom ökningen av den indirekta beskattningen åstadkommas samtidigt som lättnader ges framför allt åt pensionärerna, barnfamiljerna och de lägre inkomsttagarna.

Jag anhåller att nu få anmäla de skattereformer jag nyss antytt och som berör den statliga inkomstskatten och sjömansskatten, grunderna för beräkning av folkpensionsavgift, den allmänna varuskatten (omsättnings-skatten), bensinskatten, tobaksskatten, den särskilda varuskatten samt försäljningsskatten. I anslutning härtill torde jag även få uppta frågan om viss justering av förmögenhetsskatten.»

Departementschefen

»I finansplanen för budgetåret 1965/66 har jag redogjort för behovet av en reform på skatteområdet och för huvuddragen av de åtgärder, som ansetts böra vidtagas. Av redogörelsen framgår, att denna reform är avsedd att bli ett led i den sedan år 1959 pågående omläggningen av vårt skattesystem till ökat inslag av indirekta skatter. Å ena sidan höjs den indirekta skatten och å andra sidan sänks de direkta statliga skatterna. Såsom jag närmare kommer att visa i det följande avses, att den direkta skatten skall sänkas för alla — här bortses från bolag och andra juridiska personer vilkas inkomstskatt inte berörs av förslaget — medan den indirekta beskattningen ökar. Den sammanlagda effekten blir att den totala skattebördan minskar för de inkomsttagare, vilkas inkomster kan betecknas som små och medelstora.

Inledningsvis vill jag därjämte nämna, att en riktlinje vid val av medel för att åstadkomma sänkningen av den direkta beskattningen varit att icke minska det kommunala beskattningsunderlaget. Härigenom undgås sådana rubbningar i kommunernas finanser som inte blott genom att leda till höjda utdebiteringar skulle motverka reformens syfte att sänka den direkta skatten utan även skulle försvåra de åtgärder att främja en kommunal skatteutjämning som planeras och som jag återkommer till i annat sammanhang.

Allmänna skatteberedningen har i sitt på försommaren år 1964 avläm-

nade betänkande föreslagit viss omläggning av skattesystemet. Även beredningen har syftat till att åstadkomma en omläggning av beskattningen mot ökad indirekt skatt. Beredningens målsättning har vid remissbehandlingen av betänkandet allmänt godtagits. Det i betänkandet framlagda förslaget innebär i sina huvudpunkter en övergång till finansiering av socialförsäkringens grundförmåner genom arbetsgivaravgifter för löntagarna, omläggning av den indirekta beskattningen och sänkning av den direkta beskattningen särskilt för barnfamiljerna. Av skäl som framgår av finansplanen och av vad jag här inledningsvis anfört kommer skatteberedningens förslag i fråga om socialförsäkringens finansiering liksom av den indirekta beskattningen icke att tas upp i detta sammanhang annat än på vissa punkter. Det har ansetts erforderligt, att de med dessa förslag förbundna problemen blir ytterligare belysta, innan ställning till dessa komplicerade frågor kan tas. Avsikten är att tillsätta departementala arbetsgrupper för den erforderliga översynen av dessa spörsmål.

Jag vill emellertid understryka att, även om skatteberedningens förslag inte i sin helhet nu kan bli föremål för lagstiftning, överensstämmelse råder mellan det förslag, som jag här avser att framlägga och de allmänna riktlinjerna i skatteberedningens förslag.

I det följande kommer jag att redovisa det nu aktuella reformförslagets olika punkter. Därvid kommer först att behandlas den direkta beskattningens utformning och därefter de i förevarande sammanhang aktuella indirekta skatterna. Avslutningsvis lämnas en redogörelse för de individuella och statsfinansiella verkningarna av reformen.»

Den direkta beskattningen

Folkpensionsavgiften

»Folkpensionsavgiften beräknas enligt nuvarande ordning till 4 procent av den taxerade inkomsten dock högst till 600 kr., lika för två makar som för ogift. Om den taxerade inkomsten understiger 2 400 kr. uttages dock inte avgift.

Anledningen till att avgift inte tas ut i sist nämnda fall är självfallet den att en person med så låg inkomst inte ansetts ha förmåga att erlagga avgiften. I inkomstläget närmast över det, där avgiftsbefrielse råder, tillämpas en »trappa» som leder till att fulla 4 procent av den taxerade inkomsten tas ut först när denna inkomst uppgår till 2 940 kr.

Genom att avgiften beräknas på grundval av den taxerade inkomsten, blir beloppet förhållandevis stort för dem som har låga inkomster. För makar eller för ogift med hemmavarande barn blir avgiften t. ex. 200 kr. vid 5 000 kr. taxerad inkomst, medan den statliga inkomstskatten i detta fall blir

endast 50 kr. (10 procent av en beskattningsbar inkomst av 500 kr.). Avgiften uppgår i detta fall till 40 procent av den beskattningsbara inkomsten. Om taxeringsnämnden i exemplet ansett att skatteförmågan är så nedsatt, att ingen skatt bör erläggas på inkomsten, skulle Ortsavdraget ha ökat med ett extra avdrag om 500 kr., så att ingen beskattningsbar inkomst beräknats. Enligt en särskild bestämmelse skall det extra avdraget beaktas även vid beräkning av folkpensionsavgift såtillvida, att den taxerade inkomsten minskas med avdragets belopp, dvs. i exemplet till (5 000 — 500 =) 4 500. Folkpensionsavgift påföres alltså, i exemplet med 180 kr., trots att taxeringsnämnden ansett, att på grund av särskilda förhållanden skattefrihet bör föreligga.

Kritik har från denna utgångspunkt framförts mot grunderna för beräkning av folkpensionsavgift. Denna kritik kan enligt min uppfattning icke fränkännas berättigande.

En betydligt bättre anpassning till skatteförmågan, sådan den tar sig uttryck vid inkomsttaxeringen, skulle erhållas om avgiften beräknades på grundval av den beskattningsbara inkomsten. Detta gäller icke blott i fall av s. k. nedsatt skatteförmåga utan i alla fall av låg inkomst. Jag vill därför förorda en sådan omläggning av beräkningsgrunderna, att avgiften beräknas på den beskattningsbara i stället för den taxerade inkomsten.

En sådan omläggning ger, om avgiftsprocenten hålles oförändrad, lägre avgifter för inkomster upp till ca 24 500 kr. för makar och ca 21 000 kr. för ensamstående.

Samtidigt skulle folkpensionsavgifternas sammanlagda belopp minska betydligt. Grund för ett sådant avgiftsbortfall föreligger emellertid inte. Under senare år har folkpensionerna ökat väsentligt och förslag om ytterligare pensionsförbättringar är avsedda att framläggas för årets riksdag.

Genom en fördubbling av avgiftsmaximum till 1 200 kr. skulle emellertid i stort sett kompensation erhållas för det avgiftsbortfall som föranledes av omläggningen. Med oförändrat procenttal för avgiftsuttaget skulle högre avgift än för närvarande erläggas av den som har årsinkomst överstigande 24 500 kr. för makar och 21 000 kr. för ensamstående. Högsta avgift, 1 200 kr., skulle tas ut när årsinkomsten uppgår till eller överstiger ca 40 000 kr.

Den avgiftsökning som sålunda skulle uppkomma i högre inkomstlagen uppvägs mer än väl av den reduktion av den statliga inkomstskatten, som blir följderna av de av mig förut föreslagna skalorna.

Under åberopande av det anförda får jag förorda, att reglerna om beräkning av folkpensionsavgift ändras så att avgift utgår med 4 procent av den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten, dock högst med 1 200 kr. Om så sker, kan vissa särskilda regler slopas i lagen om finansiering av folkpensioneringen som direkt föranletts av att avgift för närvarande beräknas på den taxerade inkomsten i stället för på den beskattningsbara.»

Verkningarna av reformen

De individuella verkningarna

»Reformens verkningar i fråga om den direkta beskattningen blir skattesänkningar för alla inkomsttagare utom de juridiska personerna, vilka, som förut antytts, inte berörs av denna del av förslaget.

Schabloniseringen av kommunalskatteavdraget leder sålunda till skattelättnader för inkomster upp till 32 000 kr. för makar och 16 000 kr. för ensamstående. De största lättnaderna infaller för makar i 18 000-kronorsläget (ca 320 kr.) och för ensamstående vid ca 9 000 kr. inkomst (ca 160 kr.).

Ändringen i skatteskalorna är i och för sig till fördel för inkomster som överstiger 20 000 kr. för makar och 10 000 kr. för ensamstående. Största verkningarna i absoluta tal (1 300 kr. för makar och 750 kr. för ensamstående) infaller när inkomsten överstiger ca 50 000 kr. Den relativt sett största skattesänkningen ligger — som jag strax återkommer till — på de lägre inkomsterna.

Omläggningen av folkpensionsavgiften leder såsom sådan till sänkningar för lägre inkomster (upp till 23 000 kr. för makar och 21 000 kr. för ensamstående) men till högre avgift i övriga fall. Om hänsyn samtidigt tas till kommunalskatteavdragets omkonstruktion uppkommer minskning av folkpensionsavgiften för makar med upp till 24 500 kr. inkomst. Största avgiftsreduktion (drygt 180 kr. för makar och något mer än 90 kr. för ensamstående) infaller vid 5 000—18 000 kr. inkomst för makar och vid 3 000—18 000 kr. för ensamstående. Största avgiftsökningen är 600 kr. och gäller vid inkomster överstigande 40 000 kr.

Tillsammans leder dessa tre åtgärder till skattelättnader, som framgår av en tabell, vilken torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *Bilaga 2*. Skattelättnaderna uppgår för makar till 400 à 500 kr., när inkomsten ligger mellan 9 000 och 32 000 kr., till 500 à 700 kr. när inkomsten ligger mellan 32 000 och 53 000 kr. samt till 700 kr. vid inkomster överstigande 53 000 kr. För ensamstående är motsvarande skattelättnader ca 200 kr. eller däröver vid inkomster mellan 4 000 och 16 000 kr. och 150 kr., när inkomsten uppgår till eller överstiger 51 000 kr.

I tabellen är skattelättnaderna angivna i kronor. Om skattelättnaden i stället räknas i procent — tabellen anger statlig och kommunal (utdebitering 17 kr.) inkomstskatt samt sjukförsäkrings- och folkpensionsavgifter men tar inte hänsyn till den höjning av barnbidraget, som Kungl. Maj:t beslutat föreslå riksdagen — erhålles följande gruppering.

De föreslagna förändringarna i fråga om den indirekta beskattningen innebär att ökningen av skatten får bäras av konsumenterna, dvs. av allmänheten. En tabell har upprättats som visar hur stor i kronor räknat denna skatteökning kan beräknas bli i skilda inkomstlägen och för olika familjety-

Skattelättnad med	Inkomstlägen	
	makar	ensamstående
30 % eller mer	— 8 000	— 4 000
20 % men icke 30 %	8 000— 10 000	4 000— 5 000
10 % » » 20 %	10 000— 19 000	5 000—11 000
5 % » » 10 %	19 000— 37 000	11 000—15 000
2 % » » 5 %	37 000— 79 000	15 000—21 000
1 % » » 2 %	79 000—135 000	21 000—25 000
mindre än 1 %	135 000—	25 000—

per. Även denna tabell torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende (*Bilaga 3*). Förutom ökningen av den indirekta skattebelastningen visar tabellen även hur den totala skatten förändras genom reformen, om hänsyn tas även till den förut nämnda höjning av barnbidragen, som avses skola ske vid innevarande års riksdag.

Av tabellen kan utläsas, att väsentliga skattelättnader genom reformen bereds barnfamiljerna utom i de allra högsta inkomstlägena, där skatteökningarna i förhållande till inkomsterna måste betecknas som obetydliga. Det kan för övrigt anmärkas, att de bakom tabellen liggande beräkningarna bygger på ett schablonmässigt antagande att hela inkomsten (efter direkt skatt) konsumeras; just i de högsta inkomstlägena, där sparförmågan är stor, kan det antas, att ett sådant generellt antagande icke är realistiskt. Man kan därför på goda grunder räkna med att den indirekta skatt som enligt tabellen erlägges av den som har stora inkomster i verkligheten är lägre än som anges i tabellen.

I kronor räknat ligger skattelättnaden för de olika barnfamiljetyperna högst vid 6 000—18 000 kr. inkomst.

För makar utan barn är skatteminskningen störst i samma inkomstlägen, men — helt naturligt eftersom dessa makar inte får del av barnbidragshöjningen — är de absoluta talen för skattelättnaderna lägre. Först vid 60 000 kr. inkomst kan någon egentlig skatteökning sägas uppkomma och ännu vid 80 000 kr. inkomst understiger den 300 kr.

För ensamstående slutligen kan man räkna med skattelättnader för inkomster upp till 15 000 kr. För högre inkomster blir det visserligen en ökning av den totala beskattningen men även i dessa fall ytterst måttlig. 300-kronorsgränsen överstiges först vid 35 000 kr.

Lättnaderna i förmögenhetsskatten innebär, att förmögenheter under 100 000 kr. befrias från skatt och att skatteminskningen för övriga förmögenheter blir 100 kr.»

De statsfinansiella verkningarna

»Reformens syfte är att åstadkomma en inkomstförstärkning. Denna kan beräknas på följande sätt — beloppen anges i milj. kr.

	För budgetåret 1965/66	För helår
1. Höjning av omsättningsskatten, sedan verkningarna på näringslivets maskininvesteringar m. m. eliminerats	+ 1 450	+ 1 775
2. Höjning av bensinskatten	+ 125	+ 150
3. Höjning av tobaksskatten	+ 125	+ 150
Summa höjningsposter	+ 1 700	+ 2 075
4. Ändringar i fråga om folkpensionsavgiften	± 0	± 0
5. Ändringar i skalan för den statliga inkomstskatten	— 240	— 730
6. Ändringar i fråga om kommunalskatteavdraget	— 140	— 420
7. Införande av rätt till frivillig särbeskattning av makar . .	— 10	— 30
8. Ökning av barnbidraget	— 340	— 340
9. Av höjningen av indirekta skatter förorsakade utlösningar av indextillägg för folkpensionärer	— 120	— 160
10. Omläggning av punktbeskattningen	— 100	— 115
11. Sänkningen av förmögenhetsskatten	—	— 20
Summa avgående poster	— 950	— 1 815
Nettoökning av statens inkomster alltså	+ 750	+ 260

Sammanfattning

»I det föregående har jag redovisat de olika åtgärder på beskattningens område, som i rådande statsfinansiella läge enligt min uppfattning bör genomföras. Även om åtgärderna ytterst syftar till ökade inkomster för det allmänna har dock kunnat vinnas avsevärda skattelättnader för barnfamiljerna och för andra stora grupper i samhället. Sänkningarna i de direkta skatterna uppgår till bortåt 400 milj. kr. för nästa budgetår under vilket reformen föreslås skola successivt träda i kraft. För helt år räknat uppgår dessa sänkningar till 1 200 milj. kr.

Skattelättnader genom reformen bereds alla med små och medelstora inkomster. För barnfamiljer är dessa lättnader — både i absoluta och relativa tal — mycket betydande och samtidigt ett uttryck för den, såsom skatteberedningens förslag och de däröver avgivna remissutlåtandena visar, allmänt eftersträfvade omfördelningen av beskattningen till dessa familjers förmån. I de fall skatteökningar uppkommer, blir det inom varje familjetyp blott i sådana inkomstlägen att ökningen inte kan sägas vara stor. De förändringar i skattebördans fördelning som sker genom refor-

men står helt i överensstämmelse med den allmänt vedertagna principen om skatt efter förmåga.

Genom omläggningen av beskattningen erhålles därjämte utrymme för att bereda folkpensionärerna allmänt önskade standardförbättringar och för en reform på området för den kommunala skatteutjämningen.»

Utskottet

Folkpensionsavgiften beräknas enligt nuvarande bestämmelser till 4 procent av den taxerade inkomsten, dock högst till 600 kronor. I förevarande proposition föreslås ändrade grunder för beräkning av avgiften, varigenom denna skulle komma att utgöra 4 procent av den beskattningsbara inkomsten och maximeras till 1 200 kronor.

Chefen för finansdepartementet uttalar i propositionen att en betydligt bättre anpassning till skatteförmågan, sådan den tar sig uttryck vid inkomsttaxeringen, erhålles genom att folkpensionsavgiften beräknas på grundval av den beskattningsbara inkomsten. Det inkomstbortfall, som skulle bli en följd av denna ändring, bör enligt departementschefens förslag kompenseras genom en höjning av avgiftsmaximum till 1 200 kronor.

Motionerna I: 632 och II: 748 godtar propositionens förslag till ändrad grund för beräkning av folkpensionsavgiften. Motionärerna yrkar emellertid att avgiften skall maximeras till 800 kronor.

Utskottet biträder den i propositionen föreslagna övergången från beräkning å taxerad inkomst till beräkning å beskattningsbar inkomst liksom förslaget till höjningen av avgiftsmaximum till 1 200 kronor. Härav följer att utskottet inte kan biträda motionärernas förslag om lägre avgiftsmaximum.

Utöver vad ovan anförts har de i propositionen, såvitt den hänvisats till lagutskott, framlagda förslagen och de av departementschefen i anslutning därtill gjorda uttalandena inte givit anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med avslag å motionerna I: 632 och II: 748, i vad de gäller 3 § förslaget till lag angående ändring i lagen om finansiering av folkpensioneringen, måtte bifalla förevarande proposition, nr 14, i motsvarande del, samt

B. att riksdagen måtte bifalla propositionen i övrigt, såvitt den hänvisats till lagutskott.

Stockholm den 4 mars 1965

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, herrar Lars Larsson, Eric Carlsson*, Edström, Hübinette och Dahlberg;

från andra kammaren: herr Anderson i Sundsvall, fru Ekendahl, herrar Gustavsson i Alvesta, Bengtsson i Varberg, Johansson i Södertälje, Edlund*, fru Skantz och herr Ullsten.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

vid utskottets hemställan under A.

av herrar *Hübinette* och *Edlund*, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets utlåtande som börjar å s. 13 med orden »Utskottet biträder den» och slutar med orden »eller särskilt uttalande» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Principiella erinringar kan i berörda avseenden riktas mot Kungl. Maj:ts förslag. Det samband, som man hittills velat upprätthålla mellan avgift och förmån, kommer nämligen att till stor del gå förlorat. I realiteten innebär regeringens förslag att avgiften i högre grad än tidigare blir en del av den statliga inkomstskatten. Utskottet har emellertid inte ansett sig böra gå emot detta förslag i avvaktan på att ställning tas till den av allmänna skatteberedningen förordade lösningen av frågan om finansiering av socialförsäkringens grundförmåner. För att emellertid inte sambandet mellan avgift och förmån skall helt brytas måste tillses, att avgiftsmaximum inte blir högre än vad en privat försäkring med motsvarande förmåner skulle kosta, varvid hänsyn måste tas till den olika behandlingen i avdragshänseende. Med hänsyn härtill anser utskottet att avgiftsmaximum bör sättas vid 20 000 kronors beskattningsbar inkomst och att avgiften, vilken liksom hittills bör uttas med 4 procent, således maximalt skall utgöra 800 kronor. Av det sagda följer att utskottet, såvitt nu är i fråga, tillstyrker bifall till motionerna I: 632 och II: 748.»

b) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit vissa ändringar böra företagas i det genom förevarande proposition, nr 14, framlagda förslaget till ändring i 3 § lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen — måtte, med bifall till motionerna I: 632 och II: 748, såvitt de hänvisats till lagutskott, för sin del antaga paragrafen i nedannämnda som utskottets förslag betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

3 §.

Folkpensionsavgift skall — — — nedan sägs.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlägga avgift med sammanlagt högst ettusentvåhundra kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera har en beskattningsbar inkomst överstigande femtontusen kronor, envar påföres pensionsavgift med sexhundra kronor. Om endast den ene har en beskattningsbar inkomst överstigande femtontusen kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av avgifterna ej överstiger ettusentvåhundra kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra stycket skall erlägga avgift med högst ettusentvåhundra kronor.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlägga avgift med sammanlagt högst åttahundra kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera har en beskattningsbar inkomst överstigande tiotusen kronor, envar påföres pensionsavgift med fyrahundra kronor. Om endast den ena har en beskattningsbar inkomst överstigande tiotusen kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av avgifterna ej överstiger åttahundra kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra stycket skall erlägga avgift med högst åttahundra kronor.»